

**WARMIŃSKO-MAZURSKI ODDZIAŁ
STRAŻY GRANICZNEJ**
im. gen. bryg. Stefana Pasławskiego

RPW/102572/2023 P
Data: 2023-11-24

Kętrzyn, dnia 20 listopada 2023 r.

Egz. pojedynczy

WM-SO.4225.13.2023

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPŁ.	2023 -11- 24
ZAL.	NR

Pan Przemysław KAZIMIRSKI

Dyrektor Zespołu
Krajowego Mechanizmu Prewencji
Biura Rzecznika Praw Obywatelskich

dotyczy: pisma z dnia 27 października 2023 r. nr KMP.572.4.2023.MŻ

Szanowny Panie Dyrektorze,

w nawiązaniu do pisma z dnia 27 października 2023 r. nr KMP.572.4.2023.MŻ dotyczącego Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z wizytacji Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Kętrzynie oraz przesłanych, w tym zakresie zaleceń, informuję, iż:

- 1) każdy cudzoziemiec przyjmowany do Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Kętrzynie otrzymuje pouczenie o przysługujących prawach i nałożonych obowiązkach oraz zasadach pobytu osób umieszczonych w strzeżonym ośrodku – jeden egzemplarz pozostaje w dokumentacji służbowej i jeden otrzymuje przyjmowany do ośrodka. Ponadto w gablotach znajdujących się na oddziałach wywieszony jest ww. dokument oraz porządek dnia w kilku najbardziej popularnych językach;
- 2) cudzoziemcy przyjmowani do Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Kętrzynie mają przydzielanego opiekuna powrotowego i socjalnego. Rozmowy wstępne z przydzielonymi opiekunami powrotowymi i socjalnymi, co do zasady, prowadzone są przy udziale osób władających danym językiem również przy wykorzystaniu tłumacza lub tak jak praktykowali to również wizytujący ośrodek przedstawiciele KMPT przy wykorzystaniu innej umieszczonej w ośrodku osoby, do której cudzoziemiec ma zaufanie i na co wyraża zgodę. W sporządzanej dokumentacji zawierane są informacje na temat uczestników spotkania i jego przebieg. Podczas rozmów osoby przebywające w detencji są szczegółowo informowane o sytuacji prawnej oraz wszystkich zasadach panujących w ośrodku, opiece medycznej i psychologicznej oraz kwestiach socjalnych;
- 3) Protokół stambulski – „Podręcznik skutecznego badania i dokumentowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania” jest znany funkcjonariuszom Straży Granicznej, a wynikająca z niego tak zwana „mapa ciała” jest stosowana przez Służbę Zdrowia W-MOSG zawsze, kiedy podczas badania ujawnione zostają obrażenia ciała;

- 4) opieka medyczna i psychologiczna w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców w Kętrzynie świadczona jest przez Służbę Zdrowia Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej w Kętrzynie. Opieka medyczna składa się z: jednego lekarza medycyny, jednego lekarza stomatologa, czterech ratowników medycznych i trzech ratowników medycznych zewnętrznych pełniących dyżury tylko w SOdC. Wymiar godzinowy pracy oraz godziny przyjmowania cudzoziemców przez ratowników medycznych wynosi 14 godzin, w godzinach 7.30-21.30, od poniedziałku do niedzieli.

Zgodnie z obowiązującym w ostrzeżonym środku „*Porządkiem dnia*” zatwierdzonym przez Naczelnika Wydziału-Kierownika SOdC, zasady korzystania z opieki medycznej/psychologicznej realizowane są w następujący sposób:

- badania lekarskie przeprowadzane są codziennie,
- w sytuacjach nagłych, zagrażających życiu wzywane jest pogotowie ratunkowe,
- w przypadku, gdy dalszy pobyt osoby umieszczonej w ośrodku mógłby spowodować niebezpieczeństwo dla jej życia lub zdrowia, decyzję o skierowaniu jej do szpitala podejmuje kierownik strzeżonego ośrodka w porozumieniu z lekarzem,
- konsultacje specjalistyczne oraz badania diagnostyczne przeprowadzane są poza ośrodkiem, zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem.

Ponadto zawarta została umowa ze Szpitalem Powiatowym w Kętrzynie na świadczenie usług medycznych dla osób zatrzymanych i umieszczonych cudzoziemców w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców w Kętrzynie. Obejmuje ona m.in.: leczenie szpitalne, ambulatoryjne (poradnie specjalistyczne), leczenie w nocnej i świątecznej opiece zdrowotnej. Warmińsko- Mazurski Oddział SG posiada również umowę zawartą z laboratorium diagnostycznym.

Dodatkowo, w razie potrzeby, umieszczeni kierowani są na konsultacje do lekarzy specjalistów, w ramach odrębnych zleceń. Leczenie stomatologiczne cudzoziemców przebywających w SOdC w Kętrzynie realizowane jest w oparciu o Służbę Zdrowia W-MOSG. Leki cudzoziemcom wydawane są wyłącznie przez personel medyczny (po uprzednim przygotowaniu, może wydać również profos ośrodka). Konsultacje psychologiczne odbywają się na podstawie zgłoszonych potrzeb, zgodnie z ustalonym harmonogramem przyjęć.

Konsultacje ze specjalistami w zakresie terapii uzależnień odbywają się na podstawie zgłoszonych potrzeb zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem. Wszyscy cudzoziemcy umieszczani w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców, poddawani są badaniom przesiewowym, w celu ujawniania chorób zakaźnych i innych zagrożeń wynikających ze stanu zdrowia.

Ponadto, w celu pełnej ochrony zdrowia psychicznego umieszczonych cudzoziemców w SOdC, Kierownik Służby Zdrowia W-MOSG zapewnia konsultacje lekarza psychiatry. Badania psychiatryczne odbywają się w gabinecie lekarskim znajdującym się na terenie SOdC.

- 5) funkcjonujący w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców w Kętrzynie oddział dla osób z czasową dysfunkcją ruchową jest oddziałem, na którym umieszczani są cudzoziemcy o tak zwanej umiarkowanej dysfunkcji, umożliwiającej w miarę normalne funkcjonowanie. Oddział umiejscowiony jest na parterze budynku, który wyposażony jest w podjazd dla wózków inwalidzkich, a na wyposażeniu ośrodka znajdują się wózki inwalidzkie, kule ortopedyczne, schodolaz oraz specjalne łóżka. Umiejscowienie oddziału w bezpośredniej bliskości gabinetu lekarskiego i stołówki zapewnia odpowiedni komfort dla osób tam umieszczanych oraz bezproblemowy dostęp do opieki medycznej. Jeżeli osoba umieszczona

na oddziale dla osób z czasową dysfunkcją ruchową nie może samodzielnie wykonywać codziennych czynności życiowych zwalniana jest z ośrodka i kierowana do „Fundacji Dialog”, która zgodnie z podpisaną umową zapewnia świadczenia polegające na organizacji i zapewnieniu świadczeń z zakresu pomocy socjalnej, opieki medycznej i psychologicznej dla cudzoziemców;

- 6) w kwestii ochrony zdrowia psychicznego, w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców w Kętrzynie, w strukturze Sekcji Edukacyjno-Wychowawczej aktualnie pozostaje jeden wakat na stanowisku starszego specjalisty-psychologa. Na chwilę obecną, usługi psychologiczne, na terenie strzeżonego ośrodka, świadczą psychologowie zatrudnieni w Służbie Zdrowia W-MOSG.
- 7) cudzoziemcy przyjmowani do Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Kętrzynie mają przydzielanego opiekuna powrotowego i socjalnego. Niezwłocznie po przyjęciu do ośrodka przeprowadzana jest z cudzoziemcem rozmowa, podczas której osoba informowana jest między innymi o możliwości spotkania się z psychologiem czy udziału w zajęciach relaksacyjnych. W tym miejscu zaznaczam, że większość przyjmowanych do ośrodka osób odmawia udziału w spotkaniu z psychologiem. Jeżeli cudzoziemiec wyrazi chęć spotkania z psychologiem informacja przekazywana jest do Służby Zdrowia W-MOSG i organizowane jest spotkanie na terenie strzeżonego ośrodka. „Typowanie” osób do spotkań z psychologiem odbywa się również w oparciu o obserwację osób pozostających w detencji podczas codziennych czynności, jak również ze wskazań lekarskich.

Ponadto, w związku opisanymi okolicznościami w raporcie dot. umieszczonych cudzoziemców, informuję, iż:

- 1) **ob. Somalii** - [REDAKTOWANE] został zatrzymany w dniu 26 kwietnia 2023 r. podczas kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP przeprowadzonej przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Środzie Śląskiej. W trakcie czynności służbowych ustalono, że cudzoziemiec nie posiada ważnej wizy lub innego dokumentu uprawniającego go do wjazdu i pobytu na terytorium RP, jak również nie posiada środków finansowych niezbędnych do pokrycia kosztów pobytu. W toku dalszych czynności ustalono, iż cudzoziemiec nielegalnie przekroczył granicę z Białorusi do Polski. Tym samym wystąpiły okoliczności uzasadniające wydanie wymienionej cudzoziemcowi decyzji o zobowiązaniu do powrotu, określonej w art. 302 ust. 1 pkt 1 i 10 ustawy z dnia 12.12.2013 r. *o cudzoziemcach*. W wyniku przeprowadzonych czynności wobec zatrzymanego cudzoziemca ustalono, że jest osobą nieposiadającą zdolności do czynności prawnych oraz nieposiadającą opiekuna prawnego na terytorium RP. Cudzoziemiec, jako swoje dane podał [REDAKTOWANE] r. w Somalii. Po zakończeniu czynności przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Środzie Śląskiej ww. cudzoziemca przekazano funkcjonariuszom Placówki Straży Granicznej w Legnicy.

W dniu 28 kwietnia 2023 r. Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej, III Wydział Rodzinny i Nieletnich, po rozpoznaniu sprawy z wniosku Komendanta PSG w Legnicy, wydał postanowienie (Sygn. akt [REDAKTOWANE]) o umieszczeniu ob. Somalii w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców na oddziale dla małoletnich bez opieki na okres 3 (trzech) miesięcy, tj. do dnia 26 lipca 2023 r. Podstawę umieszczenia stanowił art. 397 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 3 i art. 401 ust. 2 w zw. z art. 398a pkt 3 i 4a ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. *o cudzoziemcach*. Tego samego dnia ustanowiono dla małoletniego cudzoziemca kuratora w

osobie adwokat Pani [REDAKTOWANE], celem reprezentowania małoletniego w postępowaniu administracyjnym do reprezentowania interesów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w postępowaniu administracyjnym w sprawie o zobowiązanie cudzoziemca do powrotu. Na mocy powyższego postanowienia małoletni cudzoziemiec w dniu 29 kwietnia 2023 r. został umieszczony w tutejszym ośrodku na oddziale dla nieletnich bez opieki.

Komendant Placówki Straży Granicznej w Legnicy w dniu 02 maja 2023 r. wszczął z urzędu wobec [REDAKTOWANE] postępowanie administracyjne w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu. Tego samego dnia Komendant PSG w Legnicy wystąpił do Naczelnika Wydziału II Identyfikacji i Powrotów Zarządu do Spraw Cudzoziemców Komendy Głównej Straży Granicznej w Warszawie z wnioskiem o identyfikację cudzoziemca.

W trakcie pobytu obywatela Somalii w ośrodku, w dniu 12 maja 2023 r., do administracji Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Kętrzynie wpłynęła opinia lekarska, w której wskazano, że na podstawie przeprowadzonych badań ogólnych obejmujących pomiar wybranych cech antropometrycznych oraz badania RTG oceniającego stopień rozwoju kostnego, stwierdzono, iż wiek cudzoziemca przekracza 18 lat.

W związku z powyższym ustalono datę urodzenia obywatela Somalii na dzień 1 stycznia 2005 r. i uznano za pełnoletniego. Następnie Komendant W-MOSG zwrócił się do Sądu Rejonowego w Kętrzynie, II Wydział Karny z wnioskiem o zmianę postanowienia Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej, III Wydział Rodzinny i Nieletnich (sygn. akt [REDAKTOWANE]) w części dotyczącej miejsca umieszczenia ww. Sąd Rejonowy w Kętrzynie, II Wydział Karny wydał w dniu 25 maja 2023 r. postanowienie (sygn. akt [REDAKTOWANE]) zmieniające miejsce umieszczenia cudzoziemca [REDAKTOWANE] tj. z oddziału dla małoletnich bez opieki na oddział męski w tutejszym strzeżonym ośrodku.

W dniu 06 czerwca 2023 r. Pan [REDAKTOWANE] złożył w strzeżonym ośrodku wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej. Przedmiotowy wniosek został przesłany do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w Warszawie.

W dniu 09 czerwca 2023 r. Komendant Placówki Straży Granicznej w Legnicy zawiesił postępowanie administracyjne w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu do czasu zakończenia postępowania prowadzonego przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w przedmiocie udzielenia ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W dniu 15 czerwca 2023r., w związku ze złożeniem przez cudzoziemca wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, Komendant W-MOSG w Kętrzynie wystąpił z wnioskiem do Sądu Rejonowego II Wydział Karny w Kętrzynie z wnioskiem o przedłużenie pobytu w ośrodku w oparciu o przepisy ustawy o udzielaniu z dnia 13 czerwca 2003 r., *o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.* Do przedmiotowego wniosku Sąd się przychylił i w dniu 22 czerwca 2023 r. wydał postanowienie (sygn. akt. [REDAKTOWANE], w którym postanowił przedłużyć pobyt ww. w Strzeżonym ośrodku dla Cudzoziemców do dnia 03 września 2023 r.

W dniu 05 lipca 2023 r., Komendant W-MOSG na podstawie art. 406 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, postanowieniem nr WM-SO/P-ZOS/2023 z urzędu zwolnił p. [REDAKTOWANE] ze Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Kętrzynie.

2) ob. Mołdawii - [REDAKTOWANE] został zatrzymany w dniu 11 kwietnia 2023 r. przez

funkcjonariuszy Placówki Straży Granicznej Warszawa-Modlin po przeprowadzonej kontroli legalności pobytu, w trakcie której ustalono, że obywatel Mołdawii nie posiada dokumentów uprawniających do pobytu i wjazdu na terytorium RP. Tym samym wystąpiły okoliczności uzasadniające wydanie decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu.

W związku z powyższym, w dniu 12 kwietnia 2023 r. Komendant PSG Warszawa-Modlin wszczął z urzędu postępowanie w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu. Ponieważ obywatel Mołdawii nie dysponował w trakcie zatrzymania żadnym dokumentem potwierdzającym tożsamość, do dalszych czynności przyjęto dane osobowe z oświadczenia ustnego mężczyzny – [REDAKTOWANE] ur. [REDAKTOWANE] r.

Ponadto, w dniu 12 kwietnia 2023 r. Komendant Placówki Warszawa-Modlin wystąpił do Zarządu do Spraw Cudzoziemców Komendy Głównej Straży Granicznej w Warszawie z wnioskiem o identyfikację obywatela Mołdawii.

W dniu 12 kwietnia 2023 r. Sąd Rejonowy w Nowym Dworze Mazowieckim II Wydział Karny wydał postanowienie (Sygn. akt. [REDAKTOWANE]) w przedmiocie umieszczenia obywatela Mołdawii w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców na okres 3 miesięcy od dnia zatrzymania, tj. do dnia 10 lipca 2023 r. Na mocy przedmiotowego postanowienia cudzoziemiec został umieszczony w ośrodku w Kętrzynie w dniu 12 kwietnia 2023 r.

W dniu 5 maja 2023 r. Republika Mołdawii potwierdziła tożsamość cudzoziemca oraz wyraziła zgodę na jego przyjęcie w trybie readmisji.

W dniu 17 maja 2023 r. cudzoziemcowi została doręczona decyzja Komendanta Placówki Straży Granicznej Warszawa-Modlin nr [REDAKTOWANE] z dnia 17 maja 2023 r. o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Tego samego dnia Pan [REDAKTOWANE] złożył oświadczenie o chęci jak najszybszego powrotu do Mołdawii i zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania.

W dniu 2 czerwca 2023 r. obywatel Mołdawii został zwolniony ze Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Kętrzynie i doprowadzony do Placówki Straży Granicznej Warszawa-Okęcie w związku z realizacją decyzji nr [REDAKTOWANE] o zobowiązaniu do powrotu.

Z poważaniem

KOMENDANT
Warmińsko-Mazurskiego Oddziału
Straży Granicznej
gen. bryg. SG Tomasz ZYBIŃSKI